

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — 3 Русланових псалмів М. Пашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Осоловських ч. II. (партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиція медева в Агенції Соколовського в насажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженя.

Реклямації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Шевченкові роковини.

(+) Наближає ся день роковин смерті нашого народного генія і кобзаря України-Руси, Тараса Шевченка, се день 11. н. ст. марця (або 26. лютого ст. ст.) Львівська Громада обходить се Тарасове свято сего дня ві втерок 2. н. марця величавим концертом в найбільшій салі, яку можна мати у Львові, в салі Фільгармонії.

Отсе Тарасове свято насуває мимохить спомини з давних літ і приневолює пригадувати ся над дальшою нашою будучиною, а се тим більше, що наближають ся два важні речинці звязані з пам'ятю про найславнішого Кобзаря України-Руси.

Через два роки припадає як раз п'ятидесятилітє смерті Шевченка, а через п'ять років столітє вго народи. Здасть ся, не буде тут двох думок на всім просторі України-Руси, що одно і друге свято годить ся не тільки відсвяткувати величаво, але обидва сі свята зазначити якимись тривкими ділами, котрі би від роду в род по всім віки удержували пам'ять нашого народного Генія в найширших веретвах усієї України-Руси. От з сего то приводу забираємо голос при нагоді Тарасового свята, щоби висловити наші замітки, бо, як то кажуть, гадка гадку родить і може сі замітки зродять ріжні гадки і причинять ся також в дечім до увіковічненя пам'яті великого покійника.

Але щоби застановити ся над тим, що належалоб зробити в наближенім вказаних

в горі двох великих свят Шевченкових, годить ся тут пригадати, що прирадила петербурка українська громада загал після смерті Шевченка вчинити, як і чим увіковічнити імя найкрасшого сина України-Руси.

Отже зібравши ся до Тарасового приятеля Лазаревського прирадили тоді: 1) тіло помершого перевезти на Україну, відповідно бажаню висловленому в Заповіті, що й виконано, бо похоронено Шевченка біля Канева над Дніпром; 2) спорудити ему пам'ятник; 3) заснувати народню школу его імени; 4) утримувати одного чи двох Шевченкових стипендістів в університетах на Україні; 5) видати в найліпшому виді его твори (се в часті виконано і у Львові і в Росії); 6) призначити премію за ліпшу житєпись его мовою українською (таку житєпись написану Ол. Кониським видало в 2 томах Н. Тов-о ім. Шевченка у Львові) і за ліпший критичний розбір его творів; 7) видавати народні учебники по ріжним наукам; 8) запомагати крєвняків і 9) провідувати комубудь з близьких приятелів его що року могилу его на Україні.

Як ми вже зазначили, з сих постанов виконано поки що лише 1. точку (похоронено поета біля Канева), в часті також 5. точку виданем Кобзаря заходом д. Доманицкого, а у Львові заходами пок. д-ра Ом. Огоновського, Ю. Романчука і д-ра Франка), хоч повне упорядкованє видань в сїх творів Т. Шевченка дожидає ще свого спорудника. Так само в часті виконана 6-та виданем житєписи написаної Ол. Кониським, але жде критичний розбір его творів на поважного дослідника.

Засновинами Наукових Товариств ім. Шевченка у Львові і в Києві, наділюванєм стипендіями і підмогами з фондів сїх товариств університетських слухачів і робітників на ниві нашого письменства, засновинами української виділової школи ім. Шевченка у Львові вдоволено також в часті домаганям висловленим петербурскою українською громадою, хоч точка що до народної школи на Україні задля та мошних відносин також ще не здійснена. Не відомо нам, на скільки обезпечена се мя (своєй) поета, хоч давнійше було в тїм напрямі дещо зроблено, а могилу Тарасову відвідують не тільки Українці, але й Галичани й Буковинці, при нагоді побуту на Україні.

Одначе зовсім ще не виконано другої постанови згаданої наради почитателів поета — що до спорудженя пам'ятника. Правда, що зроблено вже до здійсненя сеї постанови вельми важний почин — по всій Україні почали збирати жертви на пам'ятник Шевченкови, який має і повинен стати в Києві. До сего певинна очевидно причинити ся і Галичина і Буковина, щоби, як справедливо носол Ю. Романчук зазначає на першій всеукраїнській зїзді просвітнім у Львові, щоби сей пам'ятник був наглядним доказом національної єдності всеї України-Руси. Хоч би як дрібні були сі жертви, але нехай они пливуть з найширших верств нашого народа від усіх нас, від всего народу.

У нас вже і під сільською стріхою добре знають Шевченка, деклямують его твори по читальнях, знають і про его заслуги для України-Руси. Тимто наші земляки по-

Русь, Україна — Ruthenen, Russen.

(Дальше).

Північна Русь починає набирати значіня доперва з розростом одного зі своїх численних удільних князівств (які себе взаїмно поборювали), іменно князівства Московского, що виступає доперва в XIII ст. В пол. XIV ст. оден з его князів, Семен Гордий, відважив ся прийняти титул „великого князя всеї Руси“ (мимо сего, що в дійсності ним не був), але татарське ярмо, яке тяжше налягло на північну Русь, чим на полудневу, спинало єї розвій ще довго. Доперва в другій половині XV ст. починає Іван III „збирати“ північно-руських земель. Ему то удало ся скинути татарське ярмо, а на поч. XVI ст. Василь IV. Іванович пише ся вже „царем і великим князем, государем всеї Руси“, хоч північна Русь довго ще в західній Европі знава під назвою „Moscovia“, виразно відріжнюваною від назви „Russia“, уживаної на означенє польско-литовської Руси, то є полудневої і західної (пор. нпр. історика Гваґніна: „Sarmatiae Europaeae descriptio quae Regnum Poloniae, Lithuaniae, Samogitiae, Russiae, Masoviae, Prussiae, Pomeraniae, Livoniae et Moschoviae Tartariaeque partem complectitur!“ 1578). Також в творі Севастьяна Міньстера: „Cosmographia universa“ (1541 і 1550) північна Русь виступає на карті яко „Moscovia“, коли тимчасом назвою „Russia“, „Russen“ називаєвля лише Галичина та Russia alba.

З усього досі сказаного видно ясно, що від найдавніших часів, бо вже від X. ст. почавши, латвійська назва „Russia, Ruscia“ відносила ся

до полуднево-руських земель, заселених українсько-руськими племенами.

Костомаров в „Историческія монографія“ т. I. С.-Петербургъ 1872 так пише на ст. 59: „Название Руси за нынѣшнимъ южно-рускимъ народомъ перешло и къ иностранцамъ и все стали называть Русью не всю совокупность славянскихъ племенъ материка нынѣшней Россіи, а собственно юго-западъ Россіи, населенный тѣмъ отдѣломъ славянскаго племени, за которымъ теперь усвоивается название южно-русскаго или малороссійскаго“. На ст. 60 виказує Костомаров, доки назва „Русь“ не означала ще північної Руси, яка звала ся довго лише „Московское государство“ та кінчать таким висказом (ст. 61): „У южно-русскаго народа какъ будто было похищено его прозвище“. І то писав Костомаров в творі, що одержав дозвіл напечатаня від цензури!

Ще навіть в першій половині XIV ст. не можна назви „Russia, Ruscia“ відносити до північної Руси, яка тоді, поправді сказавши, була ще нічим і не могла повеличати ся тим, чим полуднева Русь мимо свого поступенного розкладу, нпр. такою державою, як Галицько-волинська держава. Назва „Russia“ переходить на північну Русь доперва з цілковитим політичним упадком полудневої Руси, зглядно згаданого Галицько-волинського князівства, яке до останніх хвиль за Юрієм-Болеславом II. оставало в незвичайно тісних зносинах з Заходом. Галицько-волинські князі I. подов. XIV ст. Андрій, Лев II і Юрій II. Болеслав підписували ся „dei gracia dux totius terrae Russiae, Galiciae et Lodimeriae“, „dei gracia dux Russiae“, „dei gracia Dux Terre Russe Galicie et Ladimerie“,

„ex dono Dei natus Dux et dominus Russiae“, „dei gracia dux et heres regni Russiae“ (пор. Болеславъ-Юрій II, князь всеї Малої Руси“, С.-Петербург 1907, ст. 4—5, 77, 149, 153), коли князям північної Руси ще й не снило ся про такий титул. Щож до назви „Rutheni“, то зарівно до пол. XIV ст. (пор. нпр. назву „Ruthenia“ на означенє полудневої Руси в грамоті угорського короля Людвика з 20/V 1344 і в ід. ст. 79) як і потім, назва ся відносить ся все і всюди до полудневої Руси, а хоч єї назва „Russia“ переходить опісля і на північну Русь, то одначе племен північної Руси ніколи не називано на Заході „Rutheni“. Се назва, яка спеціально приросла до полудневої Руси, і з неї повстала німецька назва „Ruthenen“. Славний словинський учений Адам Богоріч в своїй граматиці „виданий ще 1584 р. виразно відріжняє „lingua ruthenica“ від „moshovitica“ а навіть і правопись. Титул его граматики такий: „Arcticae horulae succisivae de Latino-Carniolana litteratura, ad Latinae linguae analogiam accommodata, unde Moshoviticae, Ruthenicae, Polonicae, Boemicae et Lusaticae linguae cum Dalmatica et Croatica cognatio facile deprehenditur. Praemittuntur his omnibus tabellae aliquot, Cyrrillicam, Glagoliticam et in his Ruthenicam et Moshoviticam Orthographiam continentes“.

Старе історичне імя українсько-руського народу: Русь, Русин, руский, присвоїв собі в часі его політичного і культурного упадку великоруский нарид, котрого політичне і культурне житє розвинуло ся на традициях давної Руської держави, так що Московська держава себе уважала єї спадкоємницею (головно наслідком

винні сю гадку порушити в найширших кругах нашої суспільности, щоби уможливити сим способом здвинути достойний великого Кобзаря України-Руси пам'ятник в Києві при нагоді коли вже на 50-літніх роковин смерті, то хоч при нагоді століля уродин поета.

Окрім того не забуваймо і при засновинах читацьких, бурс, шкіл і т. п. інституцій увіковічнити пам'ять кобзаря України-Руси.

До святкування сих двох великих свят Тарасових, які тепер наближають ся, повинна приладжувати ся не тільки Україна, але й Галичина та Буковина, щоби ми могли достойно се свято зустрічати. Та про се дещо иншим разом.

Радикальний і протицерковний рух у нас і як его поборювати.

(Дальше).

Щоби однак не бути голословним, а дати докази правди вище сказаного, наведу ту хоть кілька примірів тої роботи.

Не хочу наводити цілих статей та висказів „Громадського Голосу“, „Землі і Волі“ — таких брошур як „Чорна хмара наступає“ та ім подібних — що аж бють в очи своєю тенденцією, або статіям замаскованих, що, як то кажуть, стріляють зза плота — яких повно в „Ділі“, „Свободі“ та по инших навіть поважних видавництвах — бо се завелоб нас за далеко і набралоб ся на спорій том, але вкажу тільки на наслідки тої роботи. І так борба проти духовенства і Церкви — та вщиплюванє релігійної байдужности та радикалізму на нашім народнім ґні, майже знищило свідомість національну в таким повіті, як снєтинський, де давно противники наші навіть не посьміли думати ставити своїх кандидатів на послів, а нині Снєтинці вже не в силі череперти руского кандидата, навіть такого мовляв поступового як атаман січовий Трильовский. Наші радикальні агітатори уміли бурити та відвернути нарід від духовенства, але не потрафили поставити щось позитивного натомість. Певно, бо фразами радикальними не можна довго воювати! Коломия, Збаражчина опинились в руках москвофілів — завдяки радикальним наукам Трильовских, Даниловичів, Остапчуків, Білінських і т. д.

Такі то політичні наслідки борби против Церкви і духовенства. Не ліпші з материяль-

династичних звязків). Коли в XVII ст. наш нарід війшов також в склад Московскої держави і виникла потреба відрізнити его від московского народу, почали входить в уживанє нові і штучні імена для него, з яких довго держав ся офіційально прийнятий терміл: „малоросійський“, „Малороссія“. Тимчасом сей терміл хибний, бо не означає він цілого полуднево-русского народу і в XIV ст. приходив він в грамотах лише на означенє Галицько-волинської держави та епархії, а не на означенє цілої полудневої Русі, як се можна ствердити на основі сучасних грамот, нпр. Юрий-Болеслав II, підписаний на грамоті з 1335 р. „dux totius Russiae Minoris“; гл. Болеслав-Юрій II, ст. 154; грецька назва була „η Μικρά Ρωσία“ нпр. в грамоті цїсаря Йоана Кантакузена 1347 р. Русская истор. библіотека VI, дод. 3, або в грамоті короля Казимира Вел. з 1370 р. Болеслав-Юрій II, ст. 161). Ціла полуднева Русь звала ся по грецьки „Ρωσία“, по латиньски „Russia, Ruscia, Ruthenia“. На хибність термінів „Малороссія“, „Великороссія“ вказано в офіційальнім російським видавництві п. з. „Труды этнографическо-статистической экспедиции въ западно-русской край, снаряженной Императорскимъ Русскимъ Географическимъ Обществомъ. — Юго-западный отдѣлъ, матеріялы и изслѣдованія собранныя д. чл. П. П. Чубинскимъ“ VII, С.-Петербургъ 1872 ст. 457: „Отсюда — два книжные термина: Малороссія и Великороссія, дающие представления не только неточныя, но и въ высшей степени запутывающія выводы, при этнографическомъ и историческомъ сравненіи этихъ двухъ видовъ Русскаго племени подъ усвоеннымъ нынѣ политическимъ

ного та морального становища; не хочу говорити о провавших единицах а зверну увагу на таке село як Карлів в Снєтинщині, котре за часів і порядків бл. п. о. Андрея Воевідки, бувшого там пароха, славилось першим що до материяльного і морального положеня, та свідомости національної. А нині, коли перелетіла через него буря радикальна, цілком занепало. І там, де була беззглядна тверезість і коршми не було в селі, нині пиянство, де було багатство — нині довги, де була твердиня рускости і патріотизму — нині хруньство, політична твердиня всяких Мойсїв і т. п. przyjaciół ludku ruskiego.

А найновійша допись в „Ділі“ зі Збаражчини — чи не доказом того самого. Др. Білінський*) et comp. воліли мати всеполяка Заморского послем до Відня, як д-ра І. Голубовича, бо сей по їх думці більше відповідав їх соціал-демократичним цілям.

А робота пп. Т—хта, ш. С—их в Гусятинщині, чи не зазначилась лише в наслідках упадком організації — та упадком свідомости національної. Нині уже там злазять ся всілякі радикальні людці, що шукають наживи легкой — та певної — бо мовляв найліпше ловити рибу в мутній воді, всісти на випробованого коника проти клерикалізму та борби против духовенства та Церкви.

Як у нас люди намагають ся прищиплювати всякі чужі нам теорії та принципи на наш організм, може наглядчим образом показати, хоть би і висказ одного, впрочім щирого прихильника нашого народу, бесідника на посліднім конгресі просвітнім у Львові, котрий на просвітній організації секції поставив внесенє запровадити у нас школу безконфесійну, — мотивуючи се тим, що мовляв школа безконфесійна не буде так привагідна нашим ворогам в польщеню та латинщеню наших дітий — до чого тепер дає велику нагоду всіляким матечкам та польським учителям — „ojczyzna“ та „otczyzna“.

Не хочу приписувати сему панови злоби, або злої волі, та хйба скажу ему „o sancta simpli-

*) Др. Білінський, проти котрого „Діло“ вже другу містить допись (останню в ч. 39), що розбиває „Народний Дім“, що захопив філію „Просвіти“ у свої руки і її доводить до занепаду, накладає з старостою ітд., ітд., але називає его „katolicki doktor!“ Ні, панове редактори „Діла“, др. Білінський зовсім не причисляє ся до католиків, бо се ваш радикал, лише стає вам невігідний, бо йде вже з Поляками самостійно проти вас. Але зате може хто з просвітнього комітету на слідуючім просвітнім конгресі предложить его до почесної президії і віддасть ему ще й реферат! — Ред.

и культурнымъ угломъ зрѣнія. Північна Русь приняла пізнійше назву „Велика Росія“ (1654 р. в договорі з Хмельницьким), а старє історичне імя „Русин, Русини“, що приходить ще в „Правді рускій“, зберегло ся лише у західній часті українсько-русского народу, а іменно у 1/5 сего народу, коли тимчасом для 4/5 з хвилею повстаня нових політично-народних ідеалів втворило тя новє імя. Іменно імя „Русь“ остало тут з упадком політичної самостійности полуднево-русских князівств назвою офіційального языка і документів, „народъ же сталъ именоватъ себя Украинцами, Козаками, Запорожцами, не переставая являть ся главнымъ ходатаемъ и борцомъ за политическіе и социальныя интересы всего Южно-Русскаго племени“ (ibid. ст. 455—457). Імя „український“, яке пізнійше злучило ся із старим історичним іменем „русский“ війшло на верх в часи найбільшого напруженя народного житя, в Подіпровю, що носило тоді імя „Україна“.

(Дальше буде).

— Поправки похибок печатних. В ч. 37, у фейлетоні на стор. 2-ій, в 1-ім стовпци зам. Галь Антонім має бути Галь Анонім; зам. Kijów caput Regni має бути Kijów caput Regni; зам. самодержавцем всеї Русі м. бути самодержцем всеї Русі.

citas!“ Сей новомодний патріот, видко, бродячи по уха в усяких теоріях так званої вольнодумної, себ то поступової школи, не мав часу та нагоди дочитатсь нігде того, що іменно тої „отче наш“ був тільки тям одиноком заборолом, котрим охоронив ся наш нарід від спольщеня, та ще і нині ним є. Я тільки попросив би того пана, печитати собі історію Холмщини — от хоть би в послідних числах „Галичанина“ фейлетону піднаписею: „Видѣленіе Холмской Русі“, щоби переконав ся, як всякі експерименти на полі релігійнім загнали близько 400.000 Русинів-Українців „na łono jedynej matki Polski“.

Але говорячи о бесідах на просвітнім конгресі, не могу обминути і другого добродія, котрий вправді не ставив внесенє від себе, але сконстатував, що духовенство руске причиняє ся до отемнюваня руского народу, бо не допускає в нашім народі поглиблюваня правдивої науки поступової — всесвітної — себто Маркса, Engels-a, Strauss-a і т. п. Правда, що сей пан застеріг ся, якобы він не шанував релігії — бо, мовляв, его учитель, якийсь Француз — к трого назву позабув — (и не він) сказав, що він шанує навіть релігію Ботокудіа, бо і ся їх релігія уже доказом великого поступу людского духа — а щож говорити доперва о релігії християнській. (Видко сему панови ще не перешкоджує релігія в поступі, тільки самі попи).

Так говорив агітатор соціал-демократичний в сердаку з Збаражчини і удостоїв ся оплесків від тих добродушних патріотів, що з одушевленєм подивляли ученість мужика, що вже вмів гладко цитувати вискази якогось французского ученого-філософа. „Есть великий поступ в народі“ тішились они. Та мені, слушаючому ту промову, прийшов на гадку ще одєн академик, здає ся уже півдоктор філософії, вправді, москвофіл (але бо і в нас повно таких філософів), котрий бродячи по уха в усяких новомодних філософіях — прийшов на останку до переконаня — і се отверто виповідав та ще і других навіть селян старає ся переконати, що найлучшою релігією для нас то Будаїзм, бо тої цілком відповідає потребам і змаганям людского духа. Трудно опонувати таким ученим філософам, бо они ставши на педесталю великих всесвітних учених, ба що більше яко Uebermensch-i на всі заміти мають тільки іронічний усміх — та глузованє у відповідь.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

В неділю явили ся у президента міністрів заступники народно-німецкого вільнодумного союзу посли др. Кіярі, др. Грос, Пахер, др. Пергельт і Вольф на нараду. Прибув також міністер гр. Штіргк, др. Гогенбургер і др. Шрайнер. Бар. Бінерт представив їм політичне положенє, пояснив свої наміри і просив о підмогу в подвигненю парламенту до праці. Народа мала характер чисто інформаційний, не роблено там жадних обітниць ані постанов. „Slavische Korrespondenz“ подає, що п. др. Пацак скликую членів виконного комітету славянського союзу на 4. марця а парламентарну комісію чеського союзу скликую заступників голови п. Удржаль на 3. марця. Войовничий настрої в Славянським Союзі против кабінету бар. Бінерта, після слів Korresp. Centrum, починає зникати, позаяк борба з ним перед полагодою закона про побір новобранців і предлог про удержавленє булаб беззглядна і спричинила би приміненє §. 14. Але по Великодних святках, коли ті предлоги будуть полагождені і успішна праця в чеськім соїмі запевнена, надіє ся союз спарляментаризованя кабінету і зміни президента мірстрів.

Пос. др. Морзей простує закиди в N. fr. Presse, будьто би він з своїми сторонниками поборював кандидатуру д-ра Патая на президентта палати; противно, попирає его тим усильніше яко свого особистого приятеля, отже проведнанє в христ.-суспільнім сторонництві не може бути бесіда. Grazer Volksblatt подає, що вісти з ліберальних кругів були невірні, позаяк стирійські посли, крайни посла Патая, зажадали, щоби він зголосив свою кандидатуру. В чеськім

таборі здасть ся погодять ся вкінці з гадкою, що президентура припаде христ.-суспільним. Narodni Listy зазначають, що раз сповнена похибка, що президія палати прислугує членови найчисленнішого сторонництва, стала внутрішньою потребою христ.-суспільного сторонництва по покликано д-ра Вайскірхнера до кабінету, але постановою в сій справі ще не запала.

Пересилене в міністерстві Галичини буде улагоджене в сей спосіб, що по іменовано д-ра Дулемби міністром земляком має бути міністер Абрагамович покликаний до палати вельмож і зложити посольський мандат, позаяк не хоче вертати до кола під провід пос. Гломбінського і Стапінського.

Заграниця.

Наслідком сего, що Росія рішила ся взяти участь у спільній інтервенції держав в Білгороді, міжнародне положення значно поправило ся. Держави мають порадиати Сербії, щоби она вибила собі з голови змагане до областної винагороди, зате радо попруть она її бажання що до економічних уступок. Коли Росія щиро забере ся до сеї справи, то можна буде обминути також війну з Сербією, подібно, як се стало ся з можливою недавно війною між Австро-Угорщиною та Німеччиною з одною, а Росією з другої сторони. Pestі Naplo є пересвідчений, що акція Сербії супроти солідарности Росії з иншими державами ледви чи буде енергічною. Але головна річ, що не грозить вже війни з Росією, а се треба признати яко заслугу французької дипломатії і німецьких багнетів.

Грецька часопись Neoloros подає розмову з одним високим російським дипломатом, який заявив, що сербська справа не є житевим питанням для Росії, проте нема причини, щоби добрі відносини її до нашої монархії могли пірвати ся. Дуже остро ганить поведене Сербії молодотурецький посол і редактор Ізмаїл Гаккі в часописи Tanin. Він каже, що Сербія сама не знає, чого хоче, або инакше, она знає добре, що ніколи не дістане того, чого хоче. Мимо сего она непокоїть Європу своїми неслухними домаганнями. Лише Туреччина понесла страти, а винагороди жадає Сербія. За що? Адриїська залізниця не обходить ані Сербію, ані Чорногору, лише Туреччину і коли она се буде вважала конечним, то її вибудує. Домагане областної злуки Сербії і Чорногори вважає Tanin безосновним і каже, що Австро-Угорщина надто сильна, щоби Сербія могла числити під тим зглядом на успіх. Она може дістати лише винагороду на економічнім полі.

Мимо солідарного становища всіх держав в сербській справі, возняче одушевлене в Сербії не устає. Вправді Сербія під новим правительством поступає дещо оглядвійше, але уоружуване треває дальше, покликають щораз то нових резервістів на вправи та ріжними дорогами надходять нові запаси оружия і амуниції. Скупштина мала вже ухвалити весь кредит, якого домагав ся міністер війни. Вправді міністер Новакович заявив дописувателєви часописи Matin, що Сербія не бажає війни і не хоче її викликувати, одначе дальша єго заява, що Сербія вдоволилась вузьким поясом землі, який получив би її з Чорногорою, не позваляє сумнівати ся, що коли Сербія від сего домаганя не відступить, то війна буде неминуча, бо Австро-Угорщина рішучо на таку уступку не приставе, вже хоч би з сего згляду, що виглядало би оно на упокорене нашої монархії. Після депеш, які надходять з Білгороду, можна вносити, що не наступила ніяка зміна на лучше в відносинах австро-угорско-сербських. Міністер війни Жівкович бажає перевести такий военний план, щоби з 250.000 армії, яку сподіває ся зібрати до цвітня, по 100.000 зайняло становища здовж Дунаю і Сави до устя Дрїни, а 50.000 з Чорногорцями і добровольцями впало до Босни.

Князь Мещерський дуже остро висловив ся в «Гражданин-і» про російських добровольців, які малиб ся бити за Сербію. Він каже, що се простий обман та що найде ся хіба декілька п'яниць та крайних індивідуів, які дадуть ся наняти за гроші. На таких гольтінаках не збуває по єго словам і Сербії. Можна лише побажати, каже він, щоби Сербія не повладала ся дуже на таких опереткових генералів, як Ліповач і Череп-Спиридович.

Приватні депеші доносять з Білгорода, що австро-угорські піддані одержали розказ, бути приготованими кожного часу до виїзду. Bohemia доносить, що в разі війни на чолі австро-угорської армії стане генеральний інспектор війск і генерал інфантерії барон Евген Альборі.

Зближм ся до Українців!

(Конець).

„Такі судії, читаємо в литовським дневнику „Viltis“, не можуть бути нашими братами. Всі поважніші, польські стремління зложили ся на основі життя шляхти і міщанства. Оборонців нужди селян там не видно.

„А однак є ще два народи, з якими Литовці раніше війшли ся і з якими більше віків пережили, чим з Поляками і пережили їх в дійности по братньому. Сими народами є Українці і Білорусини. З Українцями і Білорусинами бороли ся Литовці против нападів Татар; протягом кількох віків відпирали Литовці, завдяки помочи Білорусинів і Українців, німецьку силу. Між тими трема народами не було ворожнечі, не було також заходів, щоби оден, або другий нарід винародовати. І теперішнє їх жите дуже подібно до себе своїм виглядом і змістом. Як в стремліннях Литовців, так в Українців і Білорусинів на першім плані стоїть нужда і облекшене нужди селян. І вороги і труди у всіх трох народів однакові. Всі три народи мають перемочи ті самі перепони на точці культури. Ми можемо одні від других багато научити ся і одні другим помочи. Причин до незгоди між нами нема. Ніхто з нас не має на гадці агресивного діланя, а се дає запоруку, що ми зуміємо поруч себе жити не лише словом, але й ділом. Лише приговором судьби ми віддалили ся від себе. Нам треба конче познакомити ся. Українці, що жили в більше корисних умовах, перейшли своєю культурою Литовців і Білорусинів. Від Українців могли би ми неодного научити ся. Коли Литва ще спала твердим сном, коли рабство кріпацтва давило селян, Україна діждала ся вже свого славного співака-поета, Тараса Шевченка. Син селянина-кріпака своїми піснями запалював огонь свободи в серцях селян-кріпаків. Від єго смерти минуло вже кількадесять літ і Україна сильно поступила на перід. Вона має вже багато учених людей, професорів, літератів і богате письменство. Українські діячі, трудячись для добра своєї вітчизни, не забувають також про Литовців. Вистане, коли вкажемо на Костомарова і професора Антоновича, якого монографію про Ольгерда і Кейстута повинен прочитати кожний Литовець. Так прихильно писати про минувшину Литви, як писав Антонович, може лише братній нарід, що по братньому прожив з Литовцями кілька віків“.

„Теперішнє, культурне жите Українців повинно бути спеціально цікавим для Литовців. Їх займають ті самі питання, що нас, вони, подібно як ми, мусять бороти ся против історичної Польщі, дбати про добробут селян, вони мусять поборювати майже ті самі, що й ми, перепони“.

„Все те відбиває ся в їх багатій літературі, якою і ми могли би покористувати ся, коли хочемо яснійше сформуловати наші бажання. Українська драма, поезія, музика і взагалі штука під оглядом змісту, буде для нас більше зрозумілою і приступною, чим польська“.

„Словом, нам треба би приглянути ся ближше Українцям, познакомити ся з їх літературою, діяльністю та ідеалами. Литовська праса повинна би уважно слїдити за культурним житем України. Ми до сеї пори відступаємо багато місця в наших часописях вісткам про жите дальших для нас народів, а про бутє ближних нам народів не згадуємо. Українці починають нами інтересувати ся, вони хотять з нами познакомити ся. Тому подаймо одні другим по братньому руки!“

Просимо відхобити передплату.

Новинки.

— Календар. В середу: руско-кат.: Льва павл.; римо-кат.: Кунегунди. — В четвер: руско-кат.: Архіпа ап.; римо-кат.: Евзевія, Фридр.

— Рентові оселі. Крава комісія для рентових оселі на засіданях в останних днях признала отсі рентові позички в повітах: Бяльській одну позичку 7.000 К; бохеньській дві позички: одну 7.000 і другу 4.000 К; брідським одну 15.000 К; бжеським одну 3.000 К; цішанівським одну 3.500 К і одну 14.000 К; чортківським 7.000 К; добромільським дві по 2.200 К, одну 3.000 К, одну 2.000 К і одну 1.000 К; долиньським одну 5.000 К; городецьким одну 18.000 К, одну 10.000 К і одну 8.000 К; гусятинським одну 14.000 К і одну 5.250 К; городеньським одну 3.000 К; яєлиським одну 6.000 К і одну 3.000 К; калуським одну 4.000 К і одну 2.100 К; каменецьким 20 позичок: 22.000 К, 16.000 К, 15.000 К, 14.000 К, 9.500 К, 9.000 К, 8.600 К, 8.500 К, 8.000 К, 7.200 К, три по 6.000 К, 4.000 К, 4.400 К, 5.500 К, 3.500 К, 2.800 К, 2.400 К і 2.200 К; косівським одну 15.500 К, дві по 8.000 К, одну 2.600 К і одну 2.300 К; львівським одну 8.000 К, одну 7.500 К, одну 7.300 К, одну 6.000 К, одну 4.200 К і одну 4.000 К; мілецьким одну 22.000 К, одну 18.000 К, одну 14.150 К, одну 10.000 К, одну 8.000 К, дві по 7.000 К, одну 6.000 К, одну 5.500 К, одну 4.500 К, і одну 4.200 К; нізаньським одну 25.000 К; новосандецьким одну 8.000 К; пільзеньським одну 40.000 К, одну 16.000 К і одну 11.000 К; підгаєцьким одну 7.000 К, одну 6.300 К і одну 3.000 К; перемиським одну 5.000 К; перемішлянським одну 1.200 К; рудецьким одну 5.500 К, дві по 5.000 К, дві по 4.800 К і одну 3.400 К; ропчицьким одну 8.000 К; рогатинським одну 41.500 К, одну 15.000 К і одну 6.500 К; сокальським одну 4.300 К і дві по 3.500 К; стрийським одну 14.000 К, одну 3.200 К і одну 2.200 К; тарнобжеським одну 9.000 К, одну 7.000 К і одну 6.000 К; теребовельським одну 30.000 К, одну 26.000 К, одну 24.000 К, одну 18.000 К, дві по 12.000 К, одну 11.000 К і одну 6.000 К; вадовицьким одну 7.000 К; заліщицьким одну 55.000 К; збаразьким одну 41.000 К, одну 14.000 К, дві по 8.000 К і одну 6.000 К.

— На пам'ятник Т. Шевченкови до каси полтавської губ. земської управи введено за минулий 1908 рік надійшло жертв на 7.408 карб. 8 коп., — за оден грудень вступило 884 карб. В часі від 1. до 16. січня 1909 уже надіслано 436 карб. 14 коп.

— Неоправданий жалє. Від одного інтелігента з околиці Львова дістаємо письмо, в яким він жалє ся, що для него не стало білету на нинішній концерт в Фільгармонії. На жалє ані ми, ані комітет концертний нічо на се не порадить, бо хто не набув білету, сам собі винен, що не поскорив ся мимо відповідних оголошень в нашій пресі.

— Всему винна фонетика. Наші кацапи використовують кожду нагоду, щоби виїхати зі своїми жалобами на неависну їм фонетику. Не пошанували навіть такої поважної хвилі, як похорони бл. п. Луцка, щоби не згадати про „польску інтригу“ в цілі знищення рускої літератури і утрудненя руским дітям науки в школах через заведене фонетичної правописи. В тім дусі промовляв на вчерашних похоронах бл. п. Луцка о. Давидяк. Бесідник хотів видно попри промову д-ра Дудикевича в російським язичі чимсь виріжнити ся, а в браку ліпшої фантазії, накинув се на фонетику. Взагалі сей фонетичний клин вліз до голови кацапам як фіра сіна і не дає їм про що иншого думати. Горбатого навіть могила не напростує. О скільки фонетика утруднює дітям науку в школі, най послужить хоч би курс для безграмотних уряджений заходом тов-а «Просвіта» у Львові, на яким дослїді особи вичучують ся доволі плавно читати і писати без ошибок протягом вісьмох лекцій, в тижневих відступах. Етимологічного «правописанія» до тої степени певно не навчили би ся і до вісьмох місяців. Доказ на послїднє тверджене маємо на самих редакторах «Галичанина», «Русского Слова» і «Руси», котрі ще й до тепер не навчили ся добре «етимологического правописанія», і кождий з них пише, як знає.

— Оригінальний страйк. З причини підвищення міського податку споживного, всі властители каварень і реставрацій в Великім Варяждині замкнули вчєра свої локалі. Шкода що не у Львові!

— Спис коний і возів. Міністерство кравої оборони в порозумію з міністерством війни зарядило спис коний і возів в часі від 1. до 12. марця. В тім часі мають всі властители коний і возів предложити своему громадському урядови точний спис запрягів. За занедбанє сего розпорядку або за несправдливї данї грозить гравна.

— Перенесене війска. Часописи доносять, що вчерашнього дня виславо залізницями з гол. львівського двірця значні відділи війска до граничних місцевостей східної Галичини.

— Справа М. Січинського. Оборонець Січинського, др. Старосольський, виїс рекурсе що до нового акту обжалованя, дорученого оводі Січинському. Сей рекурсе однак не потягне за собою відложеня речинця розправи поза марець, бо суд має сю порішити в кількох днях.

— Проти лінів з дрогуєрий. Деякі дрогуєрії у Львові видавали ліки на рецепти, мимо того, що їм сего робити не вільно, бо персонал дрогуєрий не має до сего потрібної кваліфікації. З сеї причини лучило ся вже у Львові кілька випадків затроєня ліками, спорядженими в дрогуєриях

і тому публіка не повинна йти з рецептами до дрогуерій.

— **Знесене стемпльовання листів.** На основі дозволу міністерства торгівлі зносить ся у всіх урядах поштових львівського округу на пробу виване денного стемпла приходу, зглядно відходу на всіх родах непоручених посилок листових, однак з отсими виїмками: 1) При всіх листових посылках, при яких має ся допильнувати час їх переходу, як прим. при листових посылках poste restante, на лист. посылках відданих в переховане, зглядно до доручення готелевим портіерам і т. п., 2) при листових посылках, які наспіли зі спізненням, або які хибно були вислані, 3) при листових посылках, які мусять бути дальше вислані за адресатом, або звернені на місце надачи, 4) при всіх лист. посылках експресових і 5) при всіх урядових посылках, с. є листових посылках, висланих властями і урядами, яким прислугує право неоплачування почти до таких самих властей або урядів або також до приватних осіб. В наведених випадках будуть почти вибивати стемпель їх приходу з зазначенем дати.

— **Демонстрації в Празі.** В неділю прийшло в Празі між німецькими студентами а чеськими соціалістами до кровавої бійки, якій зробила конець поліція, плазуючи шаблями, кого понало. Богато авантюриків арештовано.

— **Страх перед війною** упав на всіх тих, що належуть до війська, а живуть в супружій стані „на віру“. Для забезпечення своєї родини в разі покликання їх на війну беруть тепер шлюби мимо посту за диспензою. Головно жиди, які живуть часто в так званім „ритуальнім“ супружестві замінують его на „легальне“. В разі покликання мужа на війну, а потім в разі его смерти на війні законній жінці і дітем належить ся пенсія, в противнім разі жінка і діти остали би без удержання.

— **За воєнні алярми.** Як ми вже доносили, держ. прокуратура в Чернівцях потягнула до судової одвічальности редактора Czernowitzer Allg. Ztg за ширене неправдивих вістей про війну. Адвокат-оборонець обжалованого покликав на свідків міністра загр. справ бар. Еренталя і рос. мін. Ізвольского.

— **Самоубійство з нужди.** В Кракові застрелив ся вчера студент З. р. філософії Жимонт Дроздович задля крайньої нужди. Его товариші оповідали, що самоубійник від кількох днів жив лише водою, бо навіть на хліб не було его стати.

— **Тягнене льосів.** З Відня доносять: При тягненю льосів Базиліка унала гол. виграла 30.000 К на серію 3632 ч. 71, а 2.000 К виграла с. 5001 ч. 16.— При тягненю віденьских комунальних льосів з 1874 р. гол. виграла 300.000 К унала на сер. 2845 ч. 30; 20.000 К виграла с. 2472 ч. 72, а 10.000 К с. 612 ч. 26.

Оповідки.

— **І заг. збори тов-а Бурса селянська ім. о. Клима Кульчицкого в Станиславіві** відбудуть ся дня 4. марця (в четвер) о год. 6. веч. в комнатах „Рускої Бесіди“ при ул. 3. Мая ч. 18. з отсим порядком денним: 1) Отворене зборів. 2) Звіт з діяльности дотеперішної Комітету завідующего бурсою. 3) Вписи членів. 4) Бибір виділу. 5) Внесеня членів. — *Комітет.*

Посмертні оповістки.

— **О. Антін Ульяновський,** парох в Чернушевичах, упокоїв ся дня 26. лютого в 64. році життя а в 37. р. священства. В. в. п.!

Кость Кирило.

Письма з Америки.

(Дальше).

Perth Amboy, 16. XI. 1908.

Perth Amboy — місто, гарне, нове, повстало в останних двадцятьох роках.

Одно з головніших нині точок фабричного промислу, о котре кождий майже Русин, що прибуває до Америки, завадати мусить. До історії старої оселі тої самої назви вяже ся прибуте сюда Колумба з його товаришами, місцем сим було не New-York, лиш Perth Amboy.

Довело ся мені побувати тут довший час, та страти нема із за сега.

Околиця — рівнина гейби на нашім Поділю, жовтава земля глинковата, в корисних атмосферичних умовах добра під управу пшениці, жита, винограду, тютюну. Загалом ціла держава New-Jersey така, лишень коминів фабричних і ди-

му багато у вій, а більший заробок у фабриках спиває і здержує людину від земледіля.

Руського люду із Галичини, з за кордону і угорської сторони много в тім штейті¹⁾, навіть годі було би мені в приближеню подати число, бо еміграція росте із дня на день. Завважено при тім, що руський варід із Росії щиренько горить ся до нас і нашої віри, покидає своїх темних, пиясткуючих попів, складає в нас віроісповіданє католицької церкви, записуєть ся до наших сполків²⁾, та дає найліпший доказ, що належить до тої самої нації, та своєю любовю і побожностю буде наших братів і вчить глибокої пошани до національних святащів, коли в тім самім часі наші „самородні“ з твердими началами, у внутрі підшиті грубим атеїзмом, управляют на високу скалю спорт схизми за рублі православного владики ньюйорского, що від раня до вечера острить собі зуби на наші парохії. А допомагають йому до сего наші „доморослі москвичі-агітатори зі своїм собачо-покірним: прийдіте покловім ся цареві і небритій браді“. Хоч при інтензивній праці зменчаєть ся число і рідшають ряди ренегатів, то однак гріх проводирів в святичій католицькій расі твердого закала спиває сильно наш національний розвиток і усвідомлене, та з часта попихає наш варід до схизми. Дивна лишень річ, для чого замикають вони очи, а qui tacet consentire... як їх вівці входять у чужу, а ляху вівчарню, питаю ся, чому самі не йдуть за ними, сє і безличність і безхарактерність, се впрочім і не знати, як назвати...

Від прибуття Іх Пресв'ященства Сотера Ортинського багато пішло на ліпше, а се є лишень завдякою невтомимого труду і праці місійної нашого сердешного Батька-Владики, що днем і ночью повнить своє високе Апостольство від оселі до оселі, від міста до міста, забуваючи цілком на себе, а думаючи про святую Церкву і бідний наш варід.

„Д.й Ім, Боже, у тій твердій праці, як найбільше Своїх ласк, се є тепер нашого тут щирою молитвою і кличем у всіх устах правдивих синів католицької церкви.

(Дальше буде).

- 1) держава.
- 2) товариство, брацтво.

Телеграми

з дня 2. марця.

Льондон. Бюро Райтера дізнає ся, що сербський заступник дипломатичний вручив англійському урядові заграничних справ ноту з повідомленням, що Сербія постановила ждати рішення держав та що бажає все по зможі зробити, аби удержати мир.

Відень. Після інформацій з війскових кругів число війська в Босні і Герцоговині обчислюють на 100.000 жовнірів.

Триест. Зі всіх міст Туреччини європейскої і з Малої Азії доносять, що бойкот австрійских товарів застановлений.

Царгород. Племя Гамавен облягло місто Сулеймані. Міністерство війни назначило залоги з сусідних гарнізонів до несеня помочи загроженому містові.

Букарешт. При зарядженю мобілізації двох полудневих корпусів від сторони Сербії викрито великі дефравдації у війсковім заряді. Слідство веде сам міністер війни.

☆☆☆☆

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензацийна програма

від 1. до 15. марця 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представлене. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Експедиция пакунків, пачок, видача корабельних і залізничних білетів до всіх частий сьвіта.

G. Schyns, Reise-Bureau

Wien II, Mayergasse 5.

22(2—15)

Товариство взаїмного крегу у „Джістер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Джістер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілю Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Джістрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і вишачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці почтової ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2.848.890.—

Уділи членські К 262.994.—

Позички уділені К 3.396.002.—

Каңцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано		по пол.		вечер		вночі		
	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі	вночі	вночі		
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50				
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30				
Ряшева	—	—	1:10	—	—				
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30				
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30				
Черновець	—	—	—	—	12:20				
Станиславова	5:40	—	—	—	—				
Коломні	—	10:20	—	—	—				
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00				
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00				
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10				
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—				
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—				
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10				
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20				
Брухович	8:15	—	—	—	—				
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50				
На Підзамче:									
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12				
„ Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12				
„ Курович	—	—	12:54	—	8:34				
„ Винник	7:51	—	12:54	3:44	8:34				
Зі Львова відходять до		рано		по пол.		вечер		вночі	
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15				
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45				
Ряшева	—	—	3:30	—	—				
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10				
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38				
Черновець	—	—	—	—	2:50				
Станиславова	—	—	—	2:40	—				
Коломні	—	—	—	6:08	—				
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25				
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25				
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45				
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45				
Рава рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35				
Янова	6:58	9:15	1:35	3:35	6:30				
Брухович	7:21	11:05	—	—	—				
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35				
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15				
З Підзамча:									
До Підволочиск	6:35	11:02	2:31	8:08	11:32				
„ Бродів	6:35	11:02	2:31	8:08	—				
„ Курович	—	8:58	—	4:41	—				
„ Винник	5:47	8:53	2:01	4:41	—				

ЗАМІТКА: Посишні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди ідучі лише в неділі, означені і.

